

فوت

(بررسی پدیده فوت و جایگاه آن در خلافت عباسی)

نویسنده:

سید کریم میرزا

انتشارات فرهنگستان ایران

۱۳۹۶

سرشناسه	:	میری، سیدکریم، ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدیدآور	:	فتوت (بررسی پدیده فتوت و جایگاه آن در دوران خلافت عباسی) / نویسنده: سیدکریم میری
مشخصات نشر	:	شیراز: نویسندگان پارس، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	:	۱۶۶ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۷۲-۴-۱
رسمیت، فهرست‌نویسی	:	فیبا
سوع	:	الناصر لدین الله، خلیفه عباسی، ۵۵۳ - ۶۲۲ق.
موضوع	:	فتوت - عیاران - تاریخ -- از آغاز تا قرن ۷ ق.
موضوع	:	Futuwwa (Islamic social groups) -- History -- To 14th century
رده‌بندی کت	:	۱۳۹۶م ف ۲/ ۲۹۴ BP
رده‌بندی دیویی	:	۲۹۷/۸۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۷۶۴۸۳۸

فتوت

(بررسی فتوت و جایگاه آن در خلافت عباسی)

نویسنده: سیدکریم میری

ناشر: نویسندگان پارس

نوبت چاپ: اول، آذر ۱۳۹۶ ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۷۲-۴-۱ ■ شمارگان: ۱۰۰۰
طراح جلد: صدیقه پاک‌نژاد ■ صفحه‌آرا: مریم قاسمی ■ قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان

مرکز نشر: شیراز، خیابان فلسطین، خیابان حکیمی انتشارات نویسندگان پارس

E-mail: nevisandegan.pars@gmail.com

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اول: تاریخچه فتوت
۱۵.....	مفهوم فتوت
۲۰.....	ریشه‌های تاریخی فتوت و عاری فیل از اسلام
۲۳.....	عیاری و فتوت و شکل‌گیری آن پس از ظهور اسلام
۲۳.....	زمینه ظهور و مراکز آن
۳۷.....	فتوت در حدیث و سنت
۳۹.....	اصول تشکیلاتی و اخلاقی فتوت و مبانی فکری آن
۳۹.....	اسناد فتوت
۴۳.....	ویژگی فنی
۴۳.....	چگونگی و شرایط ورود
۴۵.....	مقدمات ورود
۴۷.....	مراحل عضوگیری
۵۱.....	فتی پس از عضویت

مراتب تعهد.....	۵۲
رده‌های تشکیلاتی فتوت و عیاری.....	۵۳
لباس و سلاح عیاران.....	۵۸
فتوت و ارتباط با نحله‌ها و مشارب فکری گوناگون.....	۶۰
فتوت و تشیع.....	۶۱
فتوت و تصوف.....	۶۳
فصل دوم: فتوت در زمان خلافت عباسی.....	۶۷
نگرشی بر تکوین عیاری در ایران تا پایان عهد سلجوقی.....	۶۹
فتوت در قرن دوم.....	۸۴
فتوت در قرن چهارم.....	۹۰
فتوت در قرن پنجم.....	۹۹
فصل سوم: فتوت در دوران خلافت الناصر.....	۱۰۷
خلافت الناصر.....	۱۰۹
دینداری خلیفه الناصر.....	۱۱۰
فتوت پس از الناصر.....	۱۳۱
انحطاط فتوت.....	۱۳۳
انحطاط فتوت در ایران.....	۱۳۵
انحطاط فتوت در عراق و کشورهای عربی.....	۱۳۷
فتوت و اصناف و پیشه‌وران.....	۱۳۸
فصل چهارم: نتیجه‌گیری.....	۱۴۵
نتیجه.....	۱۴۷

منابع و مآخذ..... ۱۵۱

فهرست منابع..... ۱۵۳

منابع اصلی..... ۱۵۳

منابع تحقیقاتی..... ۱۵۴

مقالات..... ۱۵۸

www.ketab.ir

مقدمه

خلافت عباسی به واسطه مدتی طولانی حضور در جهان اسلام، دستخوش حوادث بسیاری گشت. برخی از آنها، که در دوران ضعف دستگاه خلافت، حضور داشتند تنها به تابعیت اسمی جامعه مسلمانان از خود، اکتفا نمودند. این امر رفته رفته، جایگاه خلافت را به عنوان یک مقام رسمی در دنیای اسلام متزلزل ساخت. از بین خلفای عباسی، کسانی هم بودند که در دوران بحرانی توانستند با بهره گیری از شرایط موجود و دست زدن به اقدامات اساسی، به خواسته های خود جامعه ی عمل پیوشانند. از جمله خلفایی که به این شکل عمل نمودند «ابوعلی محمد بن ابی طالب» می باشد. او کارهایی در حوزه های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و مذهبی صورت داد تا هم بتواند شکوه از دست رفته خلافت را بازگرداند و هم اینکه با قدرت و صلابت هرچه بیشتر حکومت نماید. خلیفه در جهت دستیابی به اهداف خود سعی نمود تا آنجا که ممکن بود از گروه های مختلف بهره گیرد. چنانکه علاوه بر گروه های مذهبی مختلف چه شیعی و چه سنی و سایر اقلیت های مذهبی، از

گروه‌های اجتماعی مانند فتیان و همچنین گروه‌های سیاسی استفاده نمود. به نظر می‌رسد در توجه عباسیان به فتوت انگیزه سیاسی موثر بوده است. فتوت در آن جا که تأثیر آن بر قلمرو فردی و عملکرد اشخاص مورد نظر است، متعلق به علم اخلاق است. زیرا اساساً مفاهیم اخلاقی چون فتوت، جوانمردی، مروت، شجاعت، مهمان‌نوازی و ... در اصل ریشه در کردارهای فردی انسان دارند که آن هم در جای خود به آراستگی باطنی فرد به این صفات باز می‌گردد و از این جهت متعلق به اخلاق است. یکن فتوت به عنوان پدیده‌ای تأثیرگذار در تاریخ اسلام، بی‌شک متعلق به تاریخ است. بررسی کارکرد آن در میان مسلمانان به عنوان یک خط مشی و مسلک برگزیده، بنسب از تاریخ زندگی اجتماعی جوامع مسلمان را شامل می‌شود. این پدیده که جللی از لایق پسندیده‌ی فردی و رهیافت آن به دخالت در تغییر یا حداقل تأثیرگذاری بر سایر جوامع مسلمان است، بر اثر همسویی و هم‌نوایی اصحاب آن در تلاش برای گسترش آن در اجتماع از حالت فردی جدا گشته و جلوه‌ای جمعی و گروهی به خود گرفته است. در این کتاب، وجه اخیر مورد نظر ماست و سعی می‌کنیم میزان تأثیر کارکرد و علل و عوامل پیدایش آن را در میان مسلمانان جستجو کنیم. امید است که مورد پسند مکان فرار گیرد.

سید کریم میری

آذر ماه ۱۳۹۶

شیراز